

En l'elaboració d'aquest capítol han participat:
Natalia Barrientos, Raquel Vaquer-Sunyer i Fundació IMPULSA Balears.

Mesura de l'economia blava

1. Valor afegit brut
2. Nombre d'empreses
3. Nombre de treballadors

La mar Balear és la base fonamental de la prosperitat econòmica de les Illes Balears a causa del gran nombre de beneficis econòmics i socials que els proporciona. L'economia blava es defineix com un entorn productiu emergent que engloba una gran amplitud d'activitats interdependents que mantenen una marcada vinculació amb el medi marí.¹⁻³ L'estratègia de l'economia blava a llarg termini, reconeguda en l'àmbit europeu, procura crear i reforçar oportunitats productives vinculades amb la mar, en les quals tots els actors implicats haurien d'integrar la sostenibilitat ambiental com a palanca de valor.^{1, 3} Per tant, l'objectiu principal de l'economia blava rau en la creació d'un balanç entre la salut de la mar i la productivitat de les activitats econòmiques que s'hi desenvolupen.

Des d'un enfocament integrat, l'economia blava requereix, d'acord amb les disposicions europees vigents:¹

- Existència de bases de coneixement productiu.
- Habilitats i infraestructures de caràcter compartit.
- Necessitats associades a la planificació espacial i la seguretat marítima.
- Protecció ambiental.
- Generació de noves dades entorn de l'ús dels recursos marins.

Resulta d'una importància vital dur a terme estudis sobre les anàlisis productives de la mar Balear per millorar la gestió i la presa de decisions. Especialment a les Illes, les vinculacions amb activitats relacionades amb la mar fan referència a:^{1, 4}

- 1) L'explotació de recursos marins
 - Recursos marins vius: activitats de pesca, aquicultura i processament/comercialització d'aliments de productes de la mar.
 - Minerals i energia: extracció de recursos del fons marí, com petroli, gas, arena i minerals.

- 2) Navegació i transport
 - Tasques portuàries: activitats dels serveis del transport marítim, mercaderies i obres hidràuliques.
 - Construcció i reparació d'embarcacions: construcció, reparació i manteniment de naus. Manufactura d'equip tèxtil, mecànic i esportiu.
 - Transport marítim: transport de passatgers/mercaderies. Lloguer de navegació i prestació de serveis auxiliars.
- 3) Oci i turisme de costa
 - Allotjament: establiments turístics.
 - Resta d'activitats: transport de passatgers, restauració i comerç de béns culturals i entreteniment.

NORMATIVA

- Llei 41/2010, de 29 de desembre, de protecció del medi marí.
- Directiva 2000/60/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 23 d'octubre de 2000, que estableix un marc comunitari d'actuació en l'àmbit de la política d'aigües (Directiva marc de l'aigua).

QUÈ ÉS?

Es defineix com a economia blava el conjunt d'activitats productives en les quals conflueixen béns i serveis relacionats amb la mar. Inclou un ampli rang d'activitats relacionades amb el turisme de costa, l'activitat pesquera i l'aqüicultura, la navegació i el transport, i la producció energètica i l'extracció minera. Idealment, l'economia blava s'ha de mesurar des de la sostenibilitat, considerant el balanç a llarg termini dels oceans.

METODOLOGIA

L'any 2019 la Fundació Impulsa Balears va publicar un estudi en què es mesuraven tres indicadors principals (valor afegit brut [VAB], nombre d'empreses i nombre de treballadors) agafant com a referència la delimitació econòmica europea vigent.

Les dades sobre el nombre d'empreses i treballadors es varen extreure dels registres oficials de teixit empresarial i treball de l'any 2018. Les dades sobre el VAB provenen de la Fundació Impulsa Balears per a l'any 2017. Les activitats d'estudi inclouen:

- Recursos marins (recursos vius i recursos minerals i energia).
- Navegació i transport (tasques portuàries, construcció i reparació d'embarcacions i transport marítim).
- Oci i turisme de costa (allotjament i resta d'activitats relacionades).

PER QUÈ?

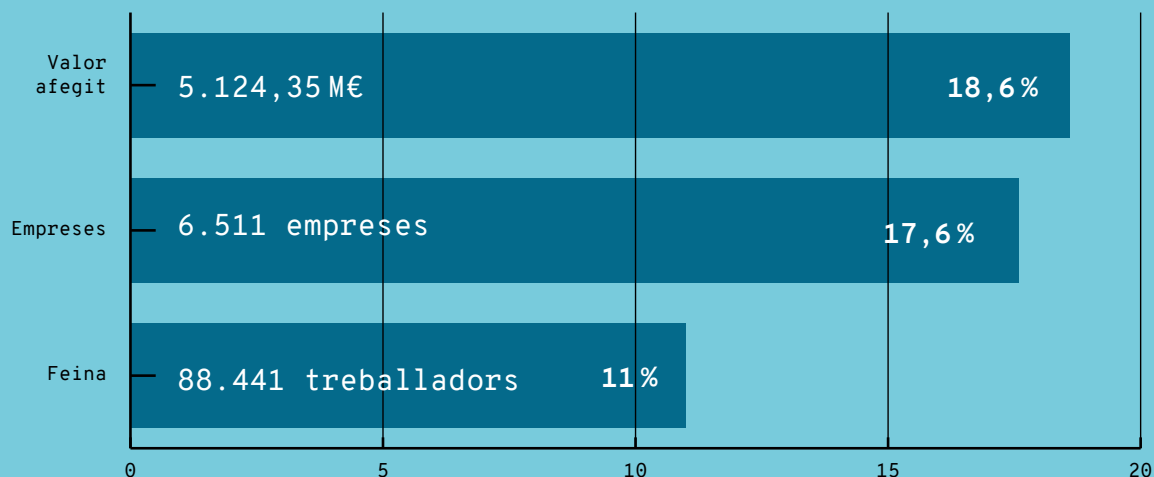
La mar Balear té un gran pes en l'economia de les Illes a causa del gran nombre de beneficis econòmics que aporta a la societat balear. L'economia blava fomenta la inversió i la innovació i millora la gestió dels recursos marins. Per tant, és d'una importància vital fer una anàlisi detallada de les activitats econòmiques que es duen a terme en relació amb la mar i la costa balears.

LOCALITZACIÓ

RESULTATS

- Les activitats relacionades amb l'economia blava de les Balears donen com a resultat un VAB de 5.124,4 M€ (18,6 %). Això suposa que 1/5 part del VAB de les Balears depèn econòmicament de la mar.
- Un total de 6.511 empreses relacionades amb la mar Balear (17,6 % del total de les Balears) donen ocupació a 88.441 treballadors (11 % del total).
- Les Illes Balears tenen més representació econòmica en l'economia blava que l'àmbit nacional i europeu. S'han d'estendre les anàlisis a totes les activitats i recursos relacionats amb la mar per ampliar la informació socioeconòmica i implementar mesures de gestió sostenible.

Categoria	Sector	% economia blava	VAB (M€)	Nre. d'empreses	Nre. de treballadors
Recursos marins	Recursos marins vius	1,8 %	92,56	290	2.071
	Recursos minerals i energia	0,6 %	31,40	32	248
Navegació i transport	Tasques portuàries	1,6 %	84,38	70	964
	Construcció i reparació d'embarcacions	3,2 %	162,75	428	3.403
	Transport marítim	2,2 %	111,54	544	2.160
Oci i turisme	Turisme de costa · Allotjament	69,4 %	3.555,25	2.008	52.983
	Turisme de costa · Resta d'activitats	21,8 %	1.117,98	3.293	27.111
		TOTAL	5.124,35	6.511	88.441

Taula 1. Composició i característiques de les activitats vinculades a l'economia blava a les Balears. El percentatge d'economia blava s'ha calculat a partir del valor afegit brut (VAB). FONT: Fundació Impulsa Balears.^{1, 4}

- Directiva 2008/56/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 17 de juny de 2008, per la qual s'estableix un marc d'acció comunitària per a la política del medi marí (Directiva marc sobre l'estratègia marina).
- Comunicació de la Comissió Europea: «Creixement blau. Oportunitats per a un creixement marí i marítim sostenible». COM(13/09/2012) 494 final.
- Comunicació de la Comissió Europea: «Innovació en economia blava. Reconeixement del potencial de les nostres mars i oceans per a l'ocupació i el creixement». COM(13/05/2014) 254/2.
- Comunicació de la Comissió Europea: «Iniciativa de desenvolupament sostenible de l'economia blava a la Mediterrània occidental». COM(2017) 183 final.
- Objectius de desenvolupament sostenible de l'Agenda 2030 de les Nacions Unides.

METODOLOGIA

Les dades provenen dels recursos elaborats per la Fundació Impulsa Balears, fruit de l'actuació sobre economia blava i competitivitat duita a terme l'any 2019 amb el suport de la Fundació Marilles en qualitat d'actor impulsor.^{1, 4} Per a més informació, els resultats principals es poden consultar en aquest enllaç: <http://impulsabalears.org/index.php/ca/recursos/i-publicacions/i-producció/número-3.1>

Per abordar la presència, l'empremta territorial i el rendiment del teixit blau balear s'ha pres com a referència la delimitació econòmica d'ús vigent en l'àmbit europeu.³ A partir d'aquesta delimitació s'ha procedit, d'una banda, a l'exploració estadística dels registres oficials disponibles en matèria de treball i teixit empresarial i, de l'altra, al tractament de la informació que la Fundació Impulsa Balears disposa en matèria de valor afegit sectorial i gestió econòmicofinancera de l'empresa balear.

La compilació de dades sobre economia blava a les Balears s'ha elaborat d'acord amb la darrera informació disponible en matèria de treball i teixit empresarial (que correspon a l'exercici 2018), i la referent a valor afegit brut i gestió econòmicofinancera, d'acord amb la de l'exercici 2017.

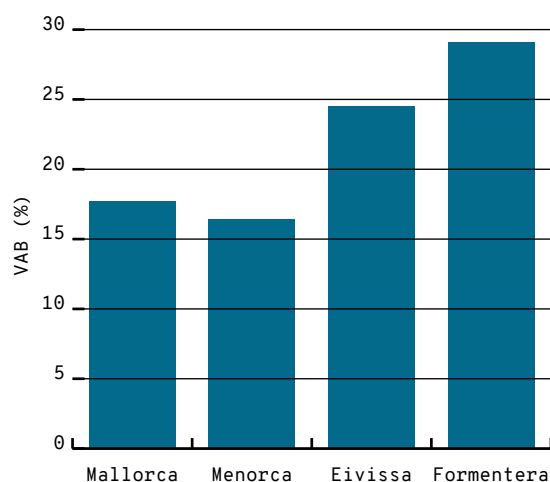

Figura 1. Percentatge del valor afegit brut (VAB) per illes dels sectors d'economia blava de les Balears. Nota: dades del 2017. FONT: Fundació Impulsa Balears.^{1, 4}

Es descriuen dades sobre el valor afegit brut (VAB, mesura del valor generat de béns i serveis pels productors de l'àrea de l'economia blava), el nombre de treballadors i el nombre d'empreses de l'economia blava a les Balears. Així mateix, es disposa de les principals ràtios de gestió econòmicofinancera de les empreses del teixit blau i dels diferencials que aquestes mantenen respecte de la mitjana en termes de rendibilitat, eficiència i equilibri financer.

RESULTATS

La categoria principal que forma la major part de l'economia blava de les Balears és l'oci i el turisme de costa (91,2 %) (taula 1). En menor grau es troben la indústria nàutica (7 %) i l'explotació de recursos marins (2,4 %).

90. Valor afegit brut (VAB)

Els sectors d'economia blava estudiats a les Balears (taula 1) generen un VAB de 5.124,35 M€. Això suposa que una cinquena part de tot el VAB de les Balears se sustenta en la mar.¹

El valor afegit insular de l'economia blava de Mallorca i Menorca és semblant (17,7 % a Mallorca i 16,4 % a Menorca), mentre que Formentera i Eivissa

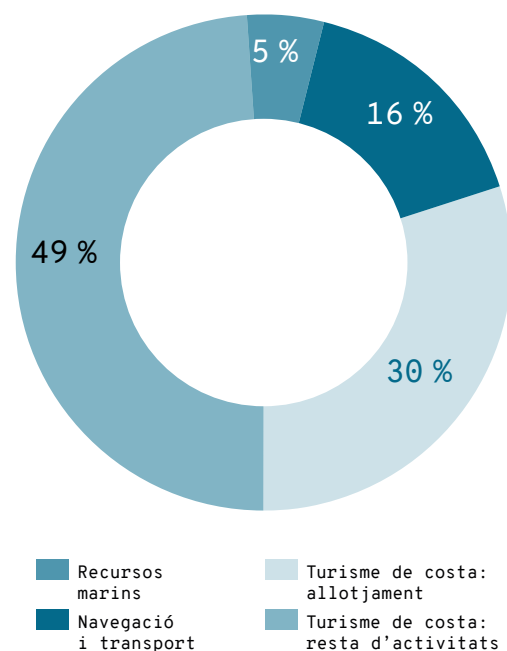

Figura 2. Percentatge de representació dels diferents sectors quant al nombre d'empreses relacionades amb l'economia blava de les Balears. Nota: dades de l'any 2018. FONT: Fundació Impulsa Balears.^{1, 4}

les superen (amb un 29,1 % i un 24,5 %, respectivament) (figura 1). Això es deu al fet que:

- Formentera fa una contribució més gran que a la resta de les illes en els sectors de transport marítim (2,1 % vs. 0,4 % de mitjana balear) i de l'explotació dels recursos marins vius (1,2 % vs. 0,3 % a les Balears).
- Eivissa fa una contribució més gran que a la resta de les illes en els sectors del turisme de costa (16,9 % vs. 12,9 % de les Balears) i de la resta d'activitats del turisme (5,3 % vs. 4,1 %).

91. Nombre d'empreses

L'any 2018, un total de 6.511 empreses depenen de la mar Balear (taula 1). D'aquestes, el 5 % opera en l'explotació de recursos marins (figura 2); el 8,4 %, en transport marítim, i el 6,6 %, en construcció i reparació d'embarcacions. Finalment, i amb la representació més gran, el 81,4 % opera en turisme de costa (30,8 % en allotjament i 50,6 % en la resta d'activitats).

92. Nombre de treballadors

Un total de 88.441 empleats treballen en empreses relacionades amb la mar Balear (taula 1). El 90 %

dels treballadors s'inscriuen en el sector del turisme de costa (60 % en allotjament i 30 % en la resta d'activitats) (figura 3).

CONCLUSIONS

- Els sectors estudiats en relació amb l'economia blava de les Balears generen un valor afegit de 5.124,4 M€, cosa que equival a dir que 1/5 part del VAB de les Balears se sustenta en la mar.
- Les Pitiüses tenen un VAB més gran que la resta de les illes: en el cas de Formentera, a causa del transport marítim i de l'explotació dels recursos marins vius, i en el d'Eivissa, a causa que hi ha més turisme de costa i activitats relacionades.
- Un total de 6.511 empreses de les Illes depenen econòmicament de la mar Balear. Això vol dir que el 80 % de totes les empreses d'economia blava provenen del sector de turisme de costa.
- Al voltant de 90.000 treballadors de les Illes fan feina en empreses que depenen de la mar Balear, dels quals el 91,2 % treballa en empreses derivades del turisme de costa.
- En general, l'economia blava té una elevada presència a les Illes Balears si es comparen amb l'entorn nacional i europeu.¹ Aquest fet justifica la necessitat d'adoptar una perspectiva estratègica, conjunta i integrada de les activitats associades per assegurar simultàniament la seva productivitat i l'estat de salut de la mar. Per exemple, a més de considerar les activitats que tenen la mar com a recurs, també s'hauria de fer un seguiment específic del pes de les activitats de recerca i desenvolupament (R+D) del sector, i donar cabuda a noves activitats com la biotecnologia blava i les energies renovables marines.

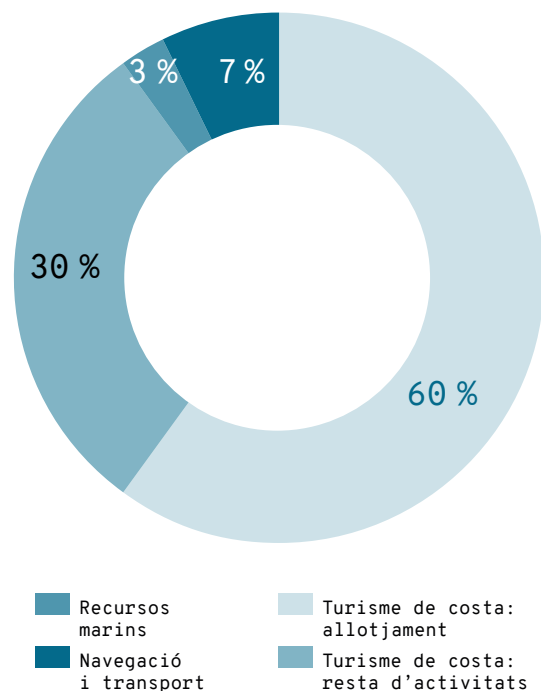

Figura 3. Percentatge de contribució de nombre de treballadors per categoria d'economia blava de les Balears. Nota: dades de l'any 2018. FONT: Fundació Impulsa Balears.^{1,4}

REFERÈNCIES

¹ FUNDACIÓ IMPULSA BALEARS (2019). «Revisant la creació de valor que prové de la mar». *i/producció*, 3 [en línia]. <http://impulsabalears.org/index.php/recursos/i-publicaciones/i-producció/número-3>.

² COMISSIÓ EUROPEA (2012). «Creixement blau. Oportunitats per a un creixement marí i marítim sostenible». COM(2012) 494 final.

³ COMISSIÓ EUROPEA (2019). «The EU Blue economy report 2019». Luxemburg: Oficina de Publicacions de la Unió Europea. DOI: 10.2771/21854.

⁴ FUNDACIÓ IMPULSA BALEARS (2019). «La proposta de valor de l'economia blava» [en línia]. <http://www.impulsabalears.org/index.php/recursos/i-focus/i-focus-2>.

CITAR COM

BARRIENTOS, N.; VAQUER-SUNYER, R.; FUNDACIÓ IMPULSA BALEARS (2020) «Economia blava». A: Vaquer-Su-nyer, R.; Barrientos, N. (ed.). *Informe Mar Balear 2020* <https://www.informemarbalear.com/ca/beneficis/imb-economia-blava-cat_2020.pdf> <https://doi.org/10.62135/JZBQ8395>